

از سقوط ۹۱ تا صعود ۹۵

سال جاری رکورد رشد اقتصادی طی ۹ ساله گذشته شکسته شد

بر اساس گفته‌های محمد باقر نوبخت رئیس سازمان برنامه و بودجه و تکیه بر آمارهای مرکز آمار ایران در مجموع در سال گذشته نیز اقتصاد ایران نرخ رشد یک درصدی را تجربه کرده است. به گفته وی اجرای طرح رونق تولید و حمایت از بنگاه‌های اقتصادی باعث شد تا در فصول پایانی این سال بهبود محسوس در برخی از بخش‌های اقتصاد نظیر کشاورزی و صنعت حاصل شود.

رکورد رشد اقتصادی شکست

اجرای شدن برجام و لغو تحریم‌ها از اواخر دی ماه سال گذشته به همراه به ثمر نشستن بخشی از سیاست‌های رونق دولت یازدهم از ابتدای سال جاری شرایط دیگری برای اقتصاد ایران به دنبال داشت. در حالی که نرخ رشد اقتصادی سال ۹۴ در مقایسه با سال قبل از آن (۹۳) کاهش داشت، ولی اعلام نرخ رشد اقتصادی در نخستین فصل امسال با ۵.۴ درصد حکایت از ورود اقتصاد به مرحله تازه‌ای از رونق بود. روندی که در دومین فصل سال نیز ادامه یافت و به ۹.۲ درصد رسید که متوسط رشد ۶ ماهه امسال را به ۷.۴ درصد رساند. یکی از تفاوت‌های دست‌یابی به چنین نرخ رشدی افزایش سهم بخش‌های غیر نفتی اقتصاد مانند صنعت و کشاورزی است. در حالی که اقتصاد ایران به عنوان یک اقتصاد نفتی همواره بخش عمده‌ای از رشد خود را از درآمدهای نفتی وام می‌گیرد، اما در ۶ ماهه نخست امسال ضمن اینکه بواسطه لغو تحریم‌ها و افزایش صادرات نفت درآمدهای نفتی کشور با رشد قابل توجهی همراه بود، سایر بخش‌های اقتصادی نیز در دست‌یابی به رشد ۷.۴ درصدی سهم بیشتری داشتند. با این حال، در طول ۶ ماهه نخست سال جاری تنها بخش‌هایی که با رشد منفی مواجه بوده‌اند، بخش «معدن» و «ساختمان» بوده است. البته با توجه به حمایت‌های دولت در زمینه بخش مسکن و سیاست‌گذاری و اجرای اقدامات مناسب توسط بانک مرکزی (که در بخش تأمین مالی تولید به تفصیل ارائه شده است)، انتظار بر این است که زمینه رونق بخش مسکن و تحرک فعالیت‌های ساختمانی در کشور بیش از گذشته فراهم شود. تحقق رشد اقتصادی ۹.۲ درصدی تابستان امسال رکورد نرخ رشد فصلی اقتصاد در ۳۵ فصل گذشته را شکست. پس از تابستان سال ۱۳۸۶ که نرخ رشد اقتصادی ۹ درصد اعلام شد تاکنون چنین نرخ به ثبت نرسیده بود که رکورد آن در دومین فصل سال ۹۵ شکسته شد. در همین زمینه در کنار مراجع داخلی، نهادهای معتبر بین‌المللی نیز نرخ رشد حدود ۵ درصد را برای اقتصاد ایران در کل سال ۹۵ پیش‌بینی کرده‌اند که این نرخ رشد در سال آینده به مراتب بیشتر و با ثبات‌تر خواهد بود.

سال	رشد اقتصادی با نفت	رشد اقتصادی بدون نفت
۱۳۹۱	۶.۸-	۰.۹-
۱۳۹۲	۱.۹-	۱.۱-
۱۳۹۳	۳	۲.۸
۱۳۹۴	۱	۲
۱۳۹۵ (شش‌ماهه نخست)	۷.۴	۰.۹

توضیح: نرخ‌های رشد سال‌ها به جز ۱۳۹۴ از گزارش‌های بانک مرکزی استخراج شده است.

سال	فصل بهار	فصل تابستان	فصل پاییز	فصل زمستان
۱۳۸۶	۶/۹	۹	۶/۲	۴/۱
۱۳۸۷	۳/۳	۲/۳	۲/۱	۵/۲
۱۳۸۸	۳/۲	۴/۵	۱/۲	۳/۷
۱۳۸۹	۴/۳	۵/۶	۶/۶	۶/۵
۱۳۹۰	۵/۳	۴/۲	۲/۶	۰/۳-
۱۳۹۱	۵/۳-	۵/۴-	۷/۲-	۵/۵-
۱۳۹۲	۴/۱-	۰/۹-	۱/۸-	۱/۱-
۱۳۹۳	۳/۸	۳/۸	۳/۷	۰/۶
۱۳۹۴	-	-	-	-
۱۳۹۵	۵/۴	۹/۲	-	-

به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۸۳	۱۳۹۵		
	فصل اول	فصل دوم	۶ ماهه
گروه کشاورزی	۴.۲	۵	۴.۸
گروه نفت	۵۵.۴	۶۷.۲	۶۱.۳
گروه صنایع و معادن	-۴.۳	۲.۱	-۰.۹
معدن	-۹.۴	-۵.۴	-۷.۳
صنعت	۲.۹	۴.۱	۳.۵
برق، گاز و آب	۲.۹	۶.۲	۴.۶
ساختمان	-۲۵.۶	-۲.۶	-۱۳.۰
گروه خدمات	-۰.۲	۲.۲	۱.۰
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه	۵.۴	۹.۲	۷.۴
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه بدون نفت	-۰.۹	۲.۶	۰.۹

درصد در مقایسه با فصول قبل سال کاهش زیادی را تجربه کرد. در این مقطع زمانی اقتصاد ایران طبق قواعد اقتصاد از رکود خارج شد و وارد پله‌های نخست رونق شد.

مکتب اقتصادی

ولی ریزش شدید بهای جهانی نفت که در برخی از مقاطع تا ۷۰ درصد کاهش یافت در کنار تداوم تحریم‌ها، تداوم جهشی رشد اقتصادی ایران در سال ۱۳۹۴ را متوقف کرد. گرچه بانک مرکزی نرخ رشد اقتصادی سال ۹۴ را اعلام نکرده است،

سیاوش رضایی/ اقتصاد ایران در فاصله سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ با وجود فرازونشیب‌های مختلف، شرایط متفاوتی را تجربه کرده است که بسیاری از متغیرهای آن نشان از بهبودی دارد که در سال آینده با شدت بیشتری ادامه خواهد داشت. در حالی که در سال ۱۳۹۱ به عنوان آخرین سال کاری دولت دهم، اقتصاد یکی از کم سابقه‌ترین رکودهای ترمی را تجربه کرد، از سال ۱۳۹۲ که دولت یازدهم از فصل دوم آن کار خود را به صورت رسمی آغاز کرد نشانه‌های تغییر و بهبود در شاخص‌های کلان اقتصادی هویدا شد. البته همچنان در این سال فشارهای ناشی از تحریم‌های اقتصادی بر اقتصاد ایران وجود داشت ولی اصلاح سیاست‌های اقتصادی و تزریق روحیه امید و اطمینان به جامعه سمت و سوی شاخص‌ها را تغییر داد.

در سال ۱۳۹۱ نرخ رشد اقتصادی دو فصل اول سال با منفی ۹ درصد به پایان رسید و سومین فصل نیز منفی ۶.۹ درصد را ثبت کرد و در آخرین فصل سال این نرخ با اندکی بهبود به منفی ۲ درصد رسید که برآیند این نرخ‌ها متوسط نرخ ۶.۸ درصدی را برای این سال در کارنامه اقتصاد ایران به ثبت رساند.

نمایان شدن نشانه‌های بهبود

با آغاز سال ۱۳۹۲ که کشور خود را برای برگزاری یازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری آماده می‌کرد، نخستین فصل سال همچنان با نرخ رشد منفی ۴.۱ درصد دنبال رو سال قبل بود، اما از دومین فصل نشانه‌های گشایش در اقتصاد ایران نمایان شد به طوری که در فصل تابستان ۹۲ نرخ رشد اقتصادی به منفی ۹ درصد رسید و در فصول پاییز و زمستان نیز به ترتیب نرخ‌های رشد منفی ۱.۸ و ۱.۱ درصد تجربه شد. گرچه متوسط نرخ رشد اقتصادی نخستین سال کاری دولت یازدهم همچنان منفی شد و به منفی ۱.۹ درصد رسید ولی در مقایسه با سال قبل بهبود قابل توجهی پیدا کرد.

اجرای طرح‌های ضربتی و مصوبات متعددی که با هدف رونق واحد‌های تولیدی در نخستین سال دولت ابلاغ شد، در سال بعد یعنی ۱۳۹۳ آثار خود را بر نرخ رشد اقتصادی و تولید ناخالص داخلی نشان داد. در نخستین فصل این سال که رسانه‌ها آن با عنوان بهار اقتصاد ایران یاد کردند، رشد اقتصادی پس از ۸ فصل متوالی منفی، مثبت شد و به ۳.۸ درصد رسید. نرخ که در دومین فصل سال نیز با همین رقم تکرار شد. در فصل پاییز نیز نرخ رشد اقتصادی با اندکی تغییر روی عدد ۳.۷ درصد ثابت ماند، اما از آخرین فصل سال هر چند همچنان نرخ رشد مثبت بود ولی ثبت رقم ۶ دهم